

GEÏNTEGREERDE DUURZAME STEDELIJKE ONTWIKKELING

COHESIEBELEID 2014-2020

De nieuwe wet- en regelgeving voor de volgende investeringsronde van het EU-cohesiebeleid voor 2014-2020 is in december 2013 formeel goedgekeurd door de Raad van de Europese Unie.

Dit informatieblad maakt deel uit van een reeks waarin de belangrijkste onderdelen van de nieuwe aanpak nader worden belicht.

Inhoudsopgave

Wat wordt bedoeld met geïntegreerde duurzame stedelijke ontwikkeling?

Wat is het doel?

Wat maakt deel uit van de nieuwe aanpak?

Wat is er anders dan in 2007-2013?

Wat zijn de praktische gevolgen?

Wat wordt bedoeld met geïntegreerde duurzame stedelijke ontwikkeling?

[↑ Naar boven](#)

Steden zijn ruimtelijke concentraties van menselijke activiteit en interactie. Zij vormen de motor van de Europese economie door banen en diensten te leveren, en ze dienen als katalysator voor creativiteit en innovatie in alle delen van de EU. Bijna 70% van de EU-bevolking leeft in een stedelijk gebied en deze gebieden dragen meer dan twee derde bij aan het bbp van de EU. Dit zijn echter ook de plaatsen waar men concentraties vindt van bepaalde hardnekkige problemen, zoals werkloosheid, segregatie en armoede, en een zware belasting van het milieu. Daarom strekt de reikwijdte van het gevolgde beleid ten aanzien van stedelijke gebieden zich uit tot de EU als geheel.

Het wordt steeds duidelijker dat de diverse uitdagingen voor stedelijke gebieden (op het vlak van de economie, het milieu en het klimaat, maar ook op sociaal en demografisch gebied) met elkaar verweven zijn en dat succesvolle stedelijke ontwikkeling alleen mogelijk is via een geïntegreerde aanpak. Daarom moeten maatregelen voor fysieke stadsvernieuwing worden gecombineerd met stimuleringsmaatregelen voor onderwijs, economische ontwikkeling, sociale inclusie en milieubescherming. De ontwikkeling van hechte partnerschappen met lokale burgers, het maatschappelijk middenveld, de lokale economie en de diverse bestuursniveaus is daarbij een onmisbaar element. Het combineren van capaciteiten en lokale kennis is essentieel om gemeenschappelijke oplossingen te vinden en algemeen aanvaarde en duurzame resultaten te bereiken.

Gezien de ernst van de huidige problemen in de Europese steden, is een dergelijke aanpak op dit moment extra belangrijk. De problemen hebben betrekking op zowel specifieke demografische veranderingen, de gevolgen van economische stagnatie voor wat betreft het scheppen van banen en het leveren van diensten als de gevolgen van klimaatverandering. Het bepalen van een effectieve reactie op deze problemen zal van essentieel belang zijn voor het bereiken van de slimme, duurzame en inclusieve samenleving die de Europa 2020-strategie beoogt.

Wat is het doel?

[↑ Naar boven](#)

Het cohesiebeleid voor 2014-2020 is bedoeld ter bevordering van geïntegreerde strategieën die duurzame stedelijke ontwikkeling stimuleren om de veerkracht van steden te versterken, en om te zorgen voor synergieën tussen de investeringen die worden ondersteund door de Europese structuur- en investeringsfondsen (ESI-fondsen).

Wat maakt deel uit van de nieuwe aanpak?

[↑ Naar boven](#)

Geïntegreerde strategieën voor stedelijke ontwikkeling met een meer holistische aanpak:

Het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) moet in beginsel de duurzame stedelijke ontwikkeling ondersteunen door middel van geïntegreerde strategieën die de economische, ecologische, klimatologische, sociale en demografische uitdagingen waarmee stedelijke gebieden worden geconfronteerd, aanpakken (artikel 7 van de EFRO-verordening). De betekenis van dit beginsel is tweeledig: middelen moeten op geïntegreerde wijze worden geconcentreerd op doelgebieden met specifieke stedelijke problemen, en daarnaast moeten de uit hoofde van het EFRO gefinancierde projecten voor stedelijke ontwikkeling worden geïntegreerd in de bredere doelstellingen van de programma's. EU-lidstaten moeten ernaar streven het Europees Sociaal Fonds (ESF), in combinatie met het EFRO, te gebruiken ter ondersteuning van de maatregelen voor werkgelegenheid, onderwijs, sociale inclusie en institutionele capaciteit, die met behulp van de geïntegreerde strategieën worden ontworpen en uitgevoerd.

Meer nadruk op stedelijke ontwikkeling op programmeringsniveau:

In partnerschapsovereenkomsten en operationele programma's moeten de overeenkomsten zijn opgenomen, zodat een geïntegreerde aanpak voor het gebruik van de ESI-fondsen voor de duurzame ontwikkeling van stedelijke gebieden binnen een bredere context van territoriale ontwikkeling wordt gewaarborgd. De Commissie verwacht ook dat deze aanpak voor stedelijke ontwikkeling nauw zal samenhangen met de geïntegreerde aanpak voor de specifieke behoeften van geografische gebieden waar armoede het meeste voorkomt of voor doelgroepen met de hoogste kans op discriminatie of exclusie (zoals is vastgelegd in de partnerschapsovereenkomst en de operationele programma's).

Investeringsprioriteiten die zijn afgestemd om stedelijke problemen aan te pakken:

Een aantal thematische doelstellingen die door de ESI-fondsen worden ondersteund, heeft stads-specifieke investeringsprioriteiten, zoals het bevorderen van koolstofarme strategieën voor stedelijke gebieden; het verbeteren van het stadsmilieu, waaronder het herstel van fabrieksterreinen en de vermindering van luchtvervuiling; het bevorderen van duurzame stedelijke mobiliteit en het stimuleren van sociale inclusie door ondersteuning van fysiek, economisch en sociaal herstel van achterstandswijken (genoemd onder artikel 5 van de EFRO-verordening). Deze investeringsprioriteiten zouden kunnen worden opgenomen in de geïntegreerde strategie voor stedelijke ontwikkeling van een stedelijk gebied (artikel 7 van de EFRO-verordening), aangevuld met acties die in het kader van de investeringsprioriteiten worden ondersteund door het ESF (artikel 3 van de ESF-verordening).

Betere instrumenten voor geïntegreerde maatregelen:

- » Geïntegreerde territoriale investering (ITI) is een nieuwe uitvoeringsmethode om de financiering uit diverse prioritaire assen van een of meer programma's voor multidimensionale en transsectorale steunmaatregelen te bundelen. Een geïntegreerde territoriale investering kan een ideaal instrument zijn voor het ondersteunen van gecoördineerde maatregelen in stedelijke gebieden, omdat het de mogelijkheid biedt de financiering van verschillende thematische doelstellingen te combineren, inclusief gecombineerde financiering uit de prioritaire assen en operationele programma's die worden ondersteund door het EFRO, ESF en Cohesiefonds (artikel 36 van de Verordening houdende gemeenschappelijke bepalingen). Een geïntegreerde territoriale investering kan ook worden aangevuld met financiële ondersteuning vanuit het ELFPO of EFMZV.

- » Vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling is een middel ter bevordering van de uitvoering van lokale ontwikkelingsstrategieën van onderaf die worden voorbereid en uitgevoerd door lokale actiegroepen met vertegenwoordigers uit alle sectoren met lokale belangen. Het is een uitbreiding van de Leader-aanpak in stedelijke gebieden ter bevordering van inbreng vanuit de gemeenschap en meerlagig bestuur. Met vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling zijn op basis van behoefte capaciteitsopbouwende activiteiten, netwerken en bevordering van innovatie op buurniveau mogelijk, zodat gemeenschappen het vermogen hebben om hun potentieel volledig te benutten (artikel 32-35 van de Verordening houdende gemeenschappelijke bepalingen).

Financiële instrumenten:

De lidstaten worden aangemoedigd op uitgebreide schaal gebruik te maken van de financiële instrumenten ter ondersteuning van duurzame stedelijke ontwikkeling. De financiële instrumenten beslaan een groot bereik en omvatten zowel alle thematische doelstellingen en investeringsprioriteiten als alle typen begunstigden, projecten en maatregelen (artikel 37-46 van de Verordening houdende gemeenschappelijke bepalingen).

Reservering van middelen voor geïntegreerde duurzame stedelijke ontwikkeling:

Ten minste 5% van de aan elke lidstaat toegewezen EFRO-middelen moet worden geïnvesteerd in de uitvoering van geïntegreerde strategieën voor duurzame stedelijke ontwikkeling. Er zijn verschillende opties voor de manier waarop deze strategieën kunnen worden gefinancierd:

- met behulp van het instrument van de geïntegreerde territoriale investering;
- door middel van een specifiek operationeel programma; of
- via een speciale prioritaire as (artikel 7, lid 2, van de EFRO-verordening).

Grotere verantwoordelijkheid voor stedelijke overheden:

De uitvoering van strategieën voor duurzame stedelijke ontwikkeling vraagt om een zekere mate van delegatie aan het stedelijke overheidsniveau (artikel 7, leden 4 en 5, van de EFRO-verordening). Dit kan variëren afhankelijk van de institutionele afspraken van elke lidstaat, maar stedelijke overheden moeten in ieder geval verantwoordelijk zijn voor de keuze van de activiteiten. Elke lidstaat is verplicht om in zijn partnerschapsovereenkomst de principes op te nemen voor de selectie van stedelijke gebieden waar geïntegreerde maatregelen voor duurzame stedelijke ontwikkeling ten uitvoer moeten worden gelegd. Tevens moet er een indicatieve toewijzing voor die acties worden aangegeven.

Innovatieve acties door steden:

Een bedrag van 330 miljoen EUR wordt verstrekt ter ondersteuning van innovatieve acties op het gebied van duurzame stedelijke ontwikkeling (zoals is vermeld in artikel 8 van de EFRO-verordening). Deze innovatieve stedelijke acties moeten studies en proefprojecten bevatten om nieuwe oplossingen uit te proberen voor stedelijke problemen die de komende jaren waarschijnlijk zullen toenemen.

Versterking van netwerken:

- » De Commissie zet een stedelijk ontwikkelingsnetwerk op, dat bestaat uit stedelijke autoriteiten die uit hoofde van de ESI-fondsen financiering ontvangen, welke mag worden uitgegeven overeenkomstig de artikelen 7 en 8 (artikel 9 van de EFRO-verordening). Dit netwerk functioneert als forum voor capaciteitsopbouw en uitwisseling tussen de steden die de weg bereiden voor nieuwe technieken en om geïntegreerde investeringen te ontwikkelen. Dit netwerk is geen financieringsinstrument maar een manier voor steden om feedback over het gebruik van de nieuwe aanpakmethoden met elkaar te delen.
- » In het kader van de doelstelling van Europese territoriale samenwerking (ETS) kunnen de steden dankzij het uitwisselings- en leerprogramma voor steden blijvend beschikken over netwerk mogelijkheden voor het delen en ontwikkelen van goede praktijken op het gebied van stedelijke ontwikkeling (artikel 2 van de ETS-verordening voor 2014-2020). Met name de samenwerking tussen stedelijke overheden blijft doorgaan onder een financieel versterkt URBACT III-programma.

Wat is er anders dan in 2007-2013?

[↑ Naar boven](#)

Versterkte geïntegreerde aanpak voor stedelijke problemen:

In de periode 2007-2013 was dit alleen maar een optie, maar in de periode 2014-2020 moet de stedelijke ontwikkeling worden uitgevoerd via strategieën die geïntegreerde maatregelen behelzen (artikel 7 van de EFRO-verordening). Artikel 12 van de ESF-verordening voorziet ook in een aanvullende bijdrage van het ESF voor dergelijke strategieën.

Een doelmatiger aanpak maakt interventie op de juiste schaal mogelijk:

Omdat interventies van duurzame stedelijke ontwikkeling verschillende typen steden en stedelijke gebieden, zoals omschreven door de lidstaten, kunnen beslaan, is financiering van geïntegreerde maatregelen mogelijk, uiteenlopend van wijk- of districtsniveau tot grotere functionele gebieden, zoals stedelijke regio's of grootstedelijke regio's, met inbegrip van de omliggende plattelandsgebieden.

Introductie van nieuwe hulpmiddelen ter bevordering van geïntegreerde maatregelen:

Nieuwe en meer flexibele instrumenten, zoals geïntegreerde territoriale investering en vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling, ondersteunen de geïntegreerde aanpak van duurzame stedelijke ontwikkeling en bevorderen een aantal instrumentele en participerende manieren om strategieën voor stedelijke ontwikkeling uit te voeren.

Meer verantwoordelijkheden en kansen voor steden:

De lidstaten kunnen steden in staat stellen volledig geïntegreerde strategieën te ontwikkelen en uit te voeren, waarin de middelen voor verschillende prioritaire assen en operationele programma's worden gecombineerd.

Maatregelen ondersteund door verschillende fondsen, operationele meerfondsenprogramma's en kruisfinanciering:

De uitvoering van geïntegreerde strategieën voor stedelijke ontwikkeling wordt uitgebreid met de mogelijkheid om door het EFRO, het ESF en het Cohesiefonds gefinancierde maatregelen te combineren op programma- of operationeel niveau. Kruisfinanciering tussen het EFRO en het ESF van een deel van een actie (maximaal 10% van elke prioritaire as van een operationeel programma) blijft van kracht ter aanvulling op de meerfondsenaanpak (artikel 98 van de Verordening houdende gemeenschappelijke bepalingen).

Wat zijn de praktische gevolgen?

[↑ Naar boven](#)

Geïntegreerde duurzame stedelijke ontwikkeling is een integraal onderdeel geworden van het strategisch kader van het cohesiebeleid voor 2014-2020. Dit zal een aantal praktische effecten hebben op de verschillende bestuursniveaus in verband met de voorbereiding en uitvoering van programma's:

- » **Stedelijke autoriteiten** die financiering ontvangen overeenkomstig artikel 7 van de EFRO-verordening moeten geïntegreerde strategieën voor stedelijke ontwikkeling opstellen, waarmee ze de vele problemen van hun steden kunnen aanpakken. Hun verantwoordelijkheid zal ook groter worden wat betreft de daadwerkelijke uitvoering van die strategie omdat een minimum-niveau van delegatie verplicht is. Tijdens het ontwerpen van dergelijke geïntegreerde strategieën worden stedelijke autoriteiten gestimuleerd om gebruik te maken van het gemeenschappelijk referentiekader voor duurzame Europese steden. Dit is een praktisch, op internet gebaseerd hulpmiddel dat is ontworpen om steden in dat opzicht te helpen.
- » **Lidstaten** zijn verplicht om een grondige territoriale analyse te leveren en zich voor hun steden meer te richten op de relevante operationele programma's. Ze moeten ook afspraken maken om een aantal taken te delegeren (in ieder geval de projectkeuze) aan stedelijke overheden in verband met de uitvoering van strategieën voor duurzame stedelijke ontwikkeling.
- » De **Europese Commissie** streeft het volgende na: grotere integratie op het gebied van stedelijke ontwikkeling door toezicht te houden op dit aspect tijdens de beoordeling van de operationele programma's; meer innovatie via het initiatief Innovatieve acties; en versterkte capaciteitsopbouw en uitwisseling van ervaringen via het stedelijke ontwikkelingsnetwerk en het financieel versterkte URBACT III-programma.

Meer informatie

Voor meer informatiebladen over aspecten van het cohesiebeleid:
http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/publication/index_nl.cfm

Voor algemene informatie over regionaal beleid:
http://ec.europa.eu/regional_policy/index_nl.cfm